

Ποιο ήταν το πλαίσιο διαμόρφωσης του Διαφωτισμού;

1. Από τα τέλη του 1^{ου} αιώνα οι χώρες της δυτικής Ευρώπης γνωρίζουν ταχύτερους ρυθμούς οικονομικής ανάπτυξης και πνευματικής προόδου
2. Οι χώρες της κεντρικής και βόρειας Ευρώπης παρακολουθούν απόσταση τις μεταβολές ή παραμένουν στο περιθώριο
3. Η Αγγλία αναδεικνύεται από τις αρχές του 1^{ου} αιώνα ως η μεγαλύτερη εμπορική και ναυτική δύναμη στον κόσμο
4. Η αστική τάξη κατορθώνει να επικρατήσει στην πολιτική σκηνή επιβάλλοντας τη συνταγματική μοναρχία και τον κοινοβουλευτισμό με την Ένδοξη Επανάσταση (1688)
5. Η χώρα θα αποτελέσει τον πόλο έλξης των ανθρώπων εκείνων που απεχθάνονται την απολυταρχία και θέλουν να ζήσουν σε συνθήκες φιλελευθερισμού
6. Στη Γαλλία υπάρχει μια παρατεταμένη κρίση
7. Η απόλυτη μοναρχία αποτελεί τροχοπέδη στη δραστηριότητα και στις επιδιώξεις της αστικής τάξης, η οποία θέτει υπό αμφισβήτηση την πολιτική και κοινωνική δομή του κράτους και επιδιώκει γενικότερες αλλαγές.

Ποιο ήταν το πλαίσιο διαμόρφωσης του Διαφωτισμού;

8. Η αντιπαράθεση αυτή θα κορυφωθεί προς το τέλος του 1^{ου} αιώνα, όταν γλιέον ο μοναρχικός θεσμός, αποκομμένος από τα δρώμενα και χωρίς να έχει συνειδητοποιήσει τις ζυμώσεις που έχουν συντελεστεί στη γαλλική κοινωνία, θα βρεθεί αντιμέτωπος με την κρίση (1789)

Τι ορίζουμε ως Διαφωτισμό;

Ένα γενικότερο ιδεολογικό κίνημα της εποχής με σημαντικές εκφράσεις:

1. Την για πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές μεταβολές
2. Την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της επιστήμης
3. Την πίστη στην πρόοδο του ανθρώπου

Τι γνωρίζετε για την ιδέα του ορθού λόγου και ποιος ήταν ο κύριος εκφραστής της;

1. Οι εκφραστές οι φιλόσοφοι, δεν περιορίζονται μόνο στην ανάλυση των κοινωνικών φαινομένων
2. Προτείνουν λύσεις για τη βελτίωση του ανθρώπου και την ανάγνωση της κοινωνίας
3. Στρέφονται κατά του θρησκευτικού φανατισμού
4. Επιχειρηματολογούν υπέρ της ανεξιθρησκίας και γενικότερα της πνευματικής ανεκτικότητας
5. Διακρίθηκε ο Βολταίρος (1694-1778), ο οποίος για την υπεράσπιση των ιδεών του, δε δίστασε να έλθει σε σύγκρουση ακόμη και με την κρατική εξουσία

Τι γνωρίζετε για την ιδέα το κοινωνικό συμβόλαιο και ποιος διατύπωσε την αρχή του;

1. Οι διαφωτιστές είχαν ως πρότυπό τους το αγγλικό σύστημα διακυβέρνησης
2. Επηρεασμένοι από τον Τζον Λοκ (1632-1704)
3. Αρχή κοινωνικού συμβολαίου: Οι κυβερνήσεις συγκροτούνται βάσει συμφωνίας με τον λαό. Η παραβίαση της συμφωνίας εκ μέρους των κυβερνώντων, παρέχει αυτόματα στον λαό το δικαίωμα της αντίστασης και της επανάστασης

Τι γνωρίζετε για το έργο του Ρουσσώ;

1. Ζητήματα ελευθερίας ατόμου και ισότητας των ανθρώπων
2. 1712-1778
3. Στο έργο του Κοινωνικό Συμβόλαιο (1762) υπερασπίζεται την ελευθερία του ανθρώπου και δέχεται ως κυρίαρχη τη γενική βούληση, στην οποία οφείλει να υποτάσσεται η εκάστοτε κυβέρνηση
4. Προϋπόθεση το δημοκρατικό πολίτευμα, το οποίο δεν μπορεί να νοηθεί χωρίς τον σεβασμό των νόμων
5. Η πολιτική θεωρία του Ρουσσώ δεν εγγυάται μόνο την ελευθερία αλλά και την ισότητα, κάτι που όμως απαιτεί μια ριζική αναμόρφωση της κοινωνίας
6. Η ισότητα υπήρχε στη φυσική κοινωνία και καταργήθηκε όταν δημιουργήθηκε ο θεσμός της ιδιοκτησίας και της εξουσίας
7. Για να ξεπεραστεί η κοινωνική ανισότητα πρέπει να επιστρέψουν οι άνθρωποι σε μια ενδιάμεση κοινωνία μεταξύ της φυσικής και της σύγχρονής τους, χωρίς αυτό να σημαίνει επιστροφή σε πρωτόγονες συνθήκες διαβίωσης ή απόρριψη της προόδου και του θεσμού της ιδιοκτησίας

Τι γνωρίζετε για το έργο του Μπεκαρία;

1. Προτάθηκαν κοινωνικές μεταρρυθμίσεις για την προστασία της αξιοπρέπειας του ανθρώπου
2. 1738-1794
3. Στο βιβλίο του Περί εγκλημάτων και ποινών (1764) αναφέρεται στον εξανθρωπισμό της ποινικής διακιοσύνης
4. Άλλοι διαφωτιστές μίλησαν για την κατάργηση της δουλείας

Πώς έγινε η διάδοση των ιδεών του Διαφωτισμού;

➤ Τα κέντρα και οι φορείς του Διαφωτισμού πολλαπλασιάστηκαν με την πάροδο του χρόνου

Συνέβαλαν αποφασιστικά στη διάδοση των ιδεών:

1. Οι εφημερίδες

2. τα βιβλία

3. η Γαλλική εγκυκλοπαίδεια

4. οι κοινωνικές συγκεντρώσεις σε σαλόνια ή σε άλλους χώρους

5. Οι επιστημονικές ακαδημίες

6. Οι λέσχες

7. Οι μυστικές ενώσεις

➤ Οι διαφωτιστές ταξίδευαν στο εξωτερικό, όπου εξέθεταν τις απόψεις τους προσκεκλήμενοι συχνά από ηγεμόνες της λεγόμενης φωτισμένης δεσποτείας, όπως ήταν ο Φρειδερίκος Β' της Πρωσίας και η Μεγάλη Αικατερίνη της Ρωσίας

Πώς έγινε η διάδοση των ιδεών του Διαφωτισμού;

- Η νέα ιδεολογία προωθήθηκε αποτελεσματικότερα μέσα από τον μετασχηματισμό του λεξιλογίου και τη διαφοροποίηση της σημασίας ορισμένων λέξεων
- Έννοιες όπως εξουσία, κράτος, κοινωνία, μεσαία τάξη, φύση, ευτυχία, αρετή, πρόοδος, τεχνική εμφανίζονται στο καθημερινό λεξιλόγιο των ευρωπαϊκών γλωσσών κατά τον 18^ο αιώνα
- Επανάσταση του λεξιλογίου
- Η συμβολή των λεξικών (Φιλοσοφικό Λεξικό του Βολταίρου)
- Εγκυκλοπαίδεια που περιγράφεται ως Συστηματικό Λεξικό των Επιστημών, των Τεχνών και των Επαγγελμάτων και εκδόθηκε (1751-1772) από μια ομάδα διαφωτιστών με επικεφαλής τον Ντιντερό (1713-1784)

Ποιες ήταν οι επιδράσεις του Διαφωτισμού;

- Οι νέες ιδέες διαμόρφωσαν το κατάλληλο πνευματικό υπόβαθρο για ριζικές αλλαγές
 - Δρομολόγησαν ραγδαίες εξελίξεις στην Ευρώπη και την Αμερική
 - Συνέβαλαν στη βελτίωση της ζωής του ανθρώπου
 - Στη διεύρυνση της εκπαίδευσης
 - Στην υποχώρηση του θρησκευτικού φανατισμού
 - Στην ενίσχυση του αιτήματος για ισότητα μεταξύ των ανθρώπων και για κατάργηση της δουλείας
 - Αποφασιστική ήταν η επίδραση των ιδεών αυτών σε κρίσιμες στιγμές της παγκόσμιας ιστορίας
1. Λοκ: Αμερικανική Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας (1776)
 2. Μοντεσκιέ: βασικά άρθρα Αμερικανικού Συντάγματος (1787)
 3. Ρουσσώ: Γαλλική Επανάσταση (1789)

Τι γνωρίζετε για τον Νεοελληνικό Διαφωτισμό;

- Ο Διαφωτισμός μεταδόθηκε μέσω των παροικιών και στον υπόδουλο Ελληνισμό, με κάποια όμβς καθυστέρηση, λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών που επικρατούσαν στις τουρκοκρατούμενες ελληνικές περιοχές
- Η μεταβολή των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών επέτρεψε τη δημιουργία στον ελληνικό χώρο, κατά την περίοδο 1750-1821, ενός πνευματικού κινήματος ανάλογου του Ευρωπαϊκού, που ονομάστηκε Νεοελληνικός Διαφωτισμός
- Έντονη πνευματική δραστηριότητα γύρω από θεμελιώδεις ιδέες:
 1. Ελευθερία
 2. Δικαιοσύνη
 3. Ανεξιθρησκία
 4. Αρετή
 5. Επιστήμη
- Σκοπός: ο φωτισμός των υπόδουλων Ελλήνων, ώστε αυτοί να διεκδικήσουν την απελευθέρωσή τους
- Ιδρύθηκαν σχολεία
- Εκδόθηκαν βιβλία
- Μελετήθηκαν οι θετικές επιστήμες
- Επιδιώχθηκε η σύνδεση με την αρχαιότητα

Ποιοι ήταν σημαντικοί εκπρόσωποι του Νεοελληνικού Διαφωτισμού;

- Ευγένιος Βούλαρης
- Ιώσηπος Μοισιόδακας
- Δημήτριος Καταρτζής
- Συγγραφείς της Νεωτερικής Γεωγραφίας: Δανιήλ Φίλιππίδης και Γρηγόριος Κωνσταντάς
- Ανώνυμος συγγραφέας της Ελληνικής Νομαρχίας
- Ρήγα Βελεστιανής
- Αδαμάντιος Κοραής

Τι γνωρίζετε για το έργο του Ρήγα Βελεστιλινή ή Φεραίου;

➤ 1757-1798

➤ Επιδιώκει μέσα από το μεταφραστικό και το πρωτότυπο συγγραφικό έργο του

1. να καταστήσει τους Έλληνες κοινωνούς της δυτικής σκέψης
2. Να τους προετοιμάσει για τη διεκδίκηση της ελευθερίας τους

➤ Έργο του Φυσικής Απάνθισμα-επιχειρεί να εμφυσήσει στους συμπατριώτες του την ορθολογική σκέψη μέσω των φυσικών επιστημών

➤ Τύπωσε μια σειρά από χάρτες, μεταξύ των οποίων και τη Μεγάλη Χάρτα της Ελλάδος, όπου δείχνει παραστατικά την έκταση και την ακτινοβολία του Ελληνισμού

➤ Βιβλία με πατριωτικό περιεχόμενο-όπως η Νέα Πολιτική Διοίκησης, μέρος του οποίου αποτελεί και ο περίφημος Θούριος

➤ Οραματιζόταν κοινή εξέγερση όλων των βαλκανικών λαών εναντίον του δυνάστη

➤ Οραματιζόταν την ίδρυση παμβαλκανικής Ελληνικής Δημοκρατίας

➤ Τα επαναστατικά του σχέδια ματαιώθηκαν, όταν οι αυστριακές αρχές τον συνέλαβαν στην Τεργέστη μαζί με τους συντρόφους του και τον παρέδωσαν στις οθωμανικές αρχές του Βελιγραδίου, όπου και εκτελέστηκε στις 24 Ιουνίου 1798

Τι γνωρίζετε για το έργο του Αδαμάντιου Κοραή;

- 1748-1833
- Επηρεασμένος από τη γαλλική σκέψη
- Υπέρμαχος της εξέλιξης και της προόδου
- Απορρίπτει επαναστατικές ακρότητες
- Στις γλωσσικές, πολιτικές και κοινωνικές ιδέες ακολουθεί τη μέση οδό
- Υπερασπίζεται θερμά τις φιλελεύθερες ιδέες με την Αδερφική Διδασκαλία (1798) που αποτελεί δριμύτατο κατηγορητήριο ενάντια στους εθελόδουλους και συντηρητικούς
- Υποστηρίζει τη μετακένωση-τη μετάδοση στους Έλληνες των αξιών και γενικότερα της παιδείας την οποία οι δυτικοευρωπαίοι δέχτηκαν από την ελληνική κλασική Αρχαιότητα
- Το 1804 αφοσιώνεται στην έκδοση αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων με προλεγόμενα, όπου εκθέτει τις γλωσσικές και παιδαγωγικές του απόψεις

Ποιες ήταν οι αντιδράσεις που εκδηλώθηκαν;

- Κατά του ενθουσιασμού των προοδευτικών εκπροσώπων του Διαφωτισμού για τη δυτική παιδεία εκδηλώθηκαν από συντηρητικούς κύκλους
- Έργο Αθανάσιου Πάριου-Αντιφώνησις προς το παράλογον ζήλον των από της Ευρώπης ερχομένων φιλοσόφων (1802)

Ποια ήταν τα αποτελέσματα του Διαφωτισμού;

- Πνευματικές ζυμώσεις συντέλεσαν στην ωρίμανση της ιδέας για εθνική απελευθέρωση που θα στηριζόταν μόνο σε ελληνικές δυνάμεις
- Ο Διαφωτισμός διαδόθηκε και σε άλλες υπό οθωμανική κυριαρχία χώρες της Βαλκανικής
- Κυρίως στη Μολδοβλαχία με φορείς τους Έλληνες και τους εξελληνισμένους ηγεμόνες